

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ
2015Թ. ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Երիտասարդական ուսումնասիրությունների ինստիտուտը **ստեղծվել է 2013թ-**ին :
Ինստիտուտի առաքելությունն է նպաստել փաստարկված երիտասարդական քաղաքականության մշակմանը՝ իրականացնելով հետազոտություններ երիտասարդության շրջանում:

Ինստիտուտի հիմնական գործառույթն է ուսումնասիրությունների իրականացման միջոցով երիտասարդության շրջանում առաջնային լուծում պահանջող հիմնախնդիրների բացահայտումը, ծրագրային առաջարկների մշակումը և դրանց ներկայացումը որոշում կայացնողներին:

Ինստիտուտը ծավալում է գործունեություն հետևյալ **ուղղություններով՝**

- Նպաստել **փաստարկված երիտասարդական պետական քաղաքականության** մշակմանը՝ պարբերաբար իրականացնելով երիտասարդական ուսումնասիրություններ և խթանելով երիտասարդության մասնակցությանը երիտասարդական պետական քաղաքականության մշակման գործընթացներին

Այս ուղղությամբ 2015թ իրականացվել են հետևյալ **գործողությունները.**

2013թ. Ինստիտուտը իրականացրել էր **«ՀՀ երիտասարդների զբաղվածության հիմնախնդիրները» հետազոտությունը**, որի արդյունքները տպագրվել են հայերեն և անգլերեն զեկույցների տեսքով: Զեկույցը ներկայացնում է Հայաստանի Հանրապետության երիտասարդների զբաղվածության հիմնախնդիրների ընդհանուր բնութագիրը, կրթական համակարգի և աշխատաշուկայի փոխկապակցվածությունը, ինչպես նաև անդրադարձ է կատարվել հաշմանդամություն ունեցող երիտասարդների զբաղվածության հիմնախնդիրներին: Հետազոտության արդյունքները ցույց տվեցին, որ անհրաժեշտություն կա առավել խորը անդրադառնալու կրթություն-աշխատաշուկա կապին: 2015թ. Ինստիտուտն իրականացրեց **«Աշխատաշուկայի պահանջարկի ուսումնասիրություն. գործատու-երիտասարդ- ուսումնական հաստատություն համագործակցության ինստիտուցիոնալիզացման հեռանկարները» հետազոտությունը:**

Հետազոտության նպատակն է ուսումնասիրել աշխատաշուկայի պահանջարկը, երիտասարդ կադրերին բնորոշ հատկանիշները, գործատու-երիտասարդ հարաբերությունների կայացման գործընթացում ուսումնական հաստատության և երիտասարդի ստացած կրթության դերը, առաջարկել գործատու-երիտասարդ հարաբերությունների կայացմանն ուղղված ինստիտուցիոնալիզացված մեխանիզմներ: Հետազոտության ընթացքում կիրառվել են տեղեկատվության ստացման հետևյալ մեթոդները՝ փաստաթղթերի վերլուծություն, «ՀՀ երիտասարդների զբաղվածության հիմնախնդիրները» հետազոտության ընթացքում ստացված տվյալների երկրորդային վերլուծություն, երիտասարդության, կրթության ոլորտի 10 փորձագետների հետ հարցազրույցներ, 24 գործատուների հետ խորքային հարցազրույցներ և 12 խմբային քննարկում երիտասարդների հետ ուսումնական հաստատություն-գործատու կապի մասին երիտասարդների ընկալումները և ակնկալիքները պարզելու նպատակով :

Հետազոտության արդյունքները ցույց տվեցին, որ ՀՀ տնտեսության ներկայիս պայմաններում գործատուները սկսել են կիրառել աշխատողների, մասնավորապես երիտասարդ մասնագետների ներգրավման զգուշավոր ռազմավարություն՝

գործատուները նախընտրում են գործ ունենալ առավել փորձառու և միջին տարիքի մասնագետների հետ, կադրային հոսունությունը կանխելու և լրացուցիչ կրթություն տրամադրելու անհրաժեշտությունից խուսափելու համար: Աշխատաշուկան վերածվել է «գործատուին պատկանող շուկայի», որտեղ գործատուն հնարավորություն ունի ընտրելու լավագույն մասնագետներին: ՀՀ-ում մասնագիտական կրթության համակարգի և աշխատաշուկայի շահերի վեկտորները տարբեր ուղղություններ ունեն: Մասնագիտական կրթության համակարգը հիմնականում ուղղորդված է սեփական ծառայությունների առաջնային (ներքին) սպառողը՝ ուսանողներին և ոչ թե երկրորդային (արտաքին սպառողը) գործատուն: Մասնագիտական կրթության և աշխատաշուկայի համագործակցության արդյունավետ մոդելներ կարող են լինել ճյուղային պատվերները ըստ ոլորտների/ կոնկրետ գործատուի, պրակտիկայի, դիպլոմայինների և կուրսայինների կազմակերպումը իրական գործատուի կողմից, կամ մասնակցությամբ, ինտեգրացված կրթական-արտադրական ծրագրերի մշակումը :

Վերլուծության բովանդակությունը ամփոփված է հետևյալ հիմնական բաժիններում՝

- Մասնագիտական կրթության և աշխատաշուկայի միջև կապը և առկա հիմնախնդիրները
- Տնտեսության առանցքային ոլորտների աշխատուժի պահանջարկի գնահատում
- Երիտասարդների զբաղվածությունը ըստ տնտեսական գործունեության տեսակների
- Երիտասարդների զբաղվածությունը և գործազրկությունը ըստ տնտեսական գործունեության, ըստ կրթական մակարդակի
- Գործատուների ակնկալիքները երիտասարդ կադրերից
- Աշխատաշուկա-կրթական համակարգ համագործակցության նախընտրելի մոդելներ
- Հաշմանդամություն ունեցող երիտասարդների հիմնախնդիրները աշխատաշուկայում :

Հետազոտության նախնական տարբերակը քննարկվել է փորձագետների կողմից, որի հիման վրա մշակվել է հաշվետվության վերջնական տարբերակը:

«Երիտասարդական աշխատանքի և երիտասարդական աշխատողի մասին» հետազոտություն

Հայաստանում երիտասարդական աշխատողի ինստիտուտի կայացման նպատակով այս հետազոտության շրջանակներում ուսումնասիրվել են ինստիտուտի կայացման **նախադրյալները հայաստանյան իրականության մեջ:**

Հետազոտության ընթացքում կիրառվել են տեղեկատվության ստացման հետևյալ մեթոդները՝ փաստաթղթերի վերլուծություն, որակական հարցազրույցներ 20 առանցքային տեղեկատուի հետ, որոնք միննույն ժամանակ հանդիսանում էին երիտասարդական կազմակերպությունների ղեկավարներ, կամ կազմակերպության ներկայացուցիչներ, 10 փորձագետների հետ, որոնք երիտասարդական ոլորտում ակտիվորեն գործող մասնագետներ են և մասնակցում են երիտասարդական քաղաքականության մշակման տարբեր փուլերում, 23 խմբային քննարկում երիտասարդների հետ: Հետազոտությունն իրականացվել է Երևանում և Արագածոտնի, Արարատի, Շիրակի, Սյունիքի մարզերում:

Հետազոտության արդյունքները ցույց տվեցին, որ երիտասարդության ոլորտում ձևավորված չէ միասնական մոտեցում երիտասարդական աշխատանքի շրջանակի վերաբերյալ, սակայն բոլոր շահագրգիռ կողմերը ընդգծում են երիտասարդական աշխատանքի ուղղվածությունը նպաստելու երիտասարդների անձնային և մասնագիտական աճին:

Վերլուծությունը քննարկվել է փորձագետների հետ, տեղի են ունեցել վալիդացիոն հանդիպումներ երիտասարդների հետ, որոնց հիման վրա հաշվետվության վերջնական տարբերակը կմշակվի 2016թ.:

Վերոնշյալ երկու հետազոտությունների **հանրայնացումը նախատեսվում է 2016թ.:**

2015թ. նոյեմբեր ամսից մեկնարկել է «Ներառումը Արևելյան գործընկերության երկրներում և Ռուսաստանում» ծրագիրը, որի նպատակն է մշակել երիտասարդական աշխատողների համար աջակցության միջոցառումներ և ոչ ֆորմալ դասընթացներ Erasmus+, Youth in Action ծրագրերի շրջանակներում: Այդ դասընթացները և միջոցառումները կհիմնվեն երիտասարդության ոլորտի շահառուների փորձառության և երիտասարդական աշխատողների կարիքների վերլուծության վրա:

Ծրագիրն իրականացվում է Ավստրիայի, Լեհաստանի, Ֆինլանդիայի ազգային գործակալությունների, Սալտո Արևելյան Եվրոպայի և Կովկասի (SALTO EECA), ինչպես նաև ՄԱԼՏՈ ներառման ռեսուրս կենտրոնների կողմից:

Ծրագրի հեռահար նպատակն է աջակցել երիտասարդական աշխատողների կրթությանը և սահմանափակ կարողություններ ունեցող երիտասարդների ներառմանը Արևելյան գործընկերության երկրներում և Ռուսաստանում:

Ծրագիրը մեկնարկել է 2015թ. և կտևի մինչ 2016թ. ավարտը, որի ընթացքում մասնակից երկրներում կիրականացվեն հարցազրույցներ ներառման ոլորտում գործող երիտասարդական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների և աշխատողների շրջանում, կմշակվի վերլուծական հաշվետվություն յուրաքանչյուր երկրում իրավիճակի վերաբերյալ, այնուհետև կիրականացվի ամփոփիչ հաշվետվության մշակումը: Վերլուծության հիման վրա կմշակվի երիտասարդների ներառման ռազմավարություն:

Մշակվել է կարիքների գնահատման մեթոդաբանությունը և երիտասարդական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների և աշխատողների հետ հարցազրույցի հարցաշարի նախնական տարբերակը: Դեկտեմբեր ամսին փորձարկվել է հարցաշարը, իսկ 2016թ. հունվար-փետրվար ամիսներին նախատեսվում է իրականացնել հարցազրույցները: Արդյունքների վերլուծությունը նախատեսվում է ավարտել 2016թ. մարտ ամսին: Ծրագրի մասին առավել մանրամասն կարելի է ծանոթանալ հետևյալ հղմամբ` <https://www.salto-youth.net/rc/inclusion/inclusiontraining/inclusionineeca/> :

- Ինստիտուտը դարձնել ակտիվ **հետազոտական և ակադեմիական կենտրոն**

Այս ուղղությամբ 2015թ. ընթացքում իրականացվել են հետևյալ գործողությունները.

Ինստիտուտը իրականացրել է 2 երիտասարդական ուսումնասիրություններ, որոնց մեթոդաբանությունները մշակվել են Ինստիտուտի թիմի կողմից: Մեպտեմբեր-դեկտեմբեր ամիսների ընթացքում իրականացվել են խմբային քննարկումներ ՄԱԶՕ կողմից իրականացվող «Համայնքները հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար»

ծրագրի թիրախ համայնքներում՝ Գյումրի, Սպիտակ, Լեռնապատ, Մարգահովիտ, Վաղարշապատ, Արմավիր, Աբովյան: Խմբային քննարկումների ուղեցույցերը մշակվել են Ինստիտուտի թիմի կողմից: Ինստիտուտը վարել է խմբային քննարկումները և մշակել վերլուծությունները ըստ յուրաքանչյուր համայնքի:

Այս տարվա ընթացքում Ինստիտուտը մշակեց և իրականացրեց **մասնագիտական վերապատրաստումների շարք** «Տվյալների մշակում և վերլուծություն SPSS ծրագրային փաթեթի միջոցով» թեմայով: Վերապատրաստման դասընթացը իր մեջ ներառում էր 8 մոդուլ, որին մասնակցեցին երիտասարդ կադրեր տարբեր ոլորտներից:

Որպես հետազոտական կենտրոն, որն աշխատում է երիտասարդական ոլորտում՝ Ինստիտուտի թիմը պարբերաբար մասնակցում է կարողությունների զարգացման դասընթացների. Այսպես 2015թ ընթացքում թիմի անդամները մասնակցել են հետևյալ միջոցառումներին՝

Հայաստանում

- ✓ EVS հայ կորպորատիվների հանդիպում, ապրիլ 2015
- ✓ Ամերիկյան համալսարանի կողմից կազմակերպված «Սոցիալ-քաղաքական զարգացման մարտահրավերները հետզադուրային հասարակություններում» ամառային երկշաբաթյա ծրագիր

Արտերկրում

- ✓ ԱՊՀ երկրների երիտասարդական հետազոտական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հանդիպում, Մինսկ, Բելառուսիա
- ✓ «Ներառումը Արևելյան գործընկերության երկրներում և Ռուսաստանում» ծրագրի աշխատաժողով, Կիև, Ուկրաինա
- ✓ Կամավորության ինստիտուտի զարգացման նոր մեղոթներ, Demo people training, Վարշավա
- ✓ Ապրիլ 2015, երիտասարդական քաղաքականության եռակողմ հանդիպում ոլորտի պատասխանատուներ-ՀԿ-ներ-հետազոտողներ, Սեպտեմբեր, Բրեմեն
- ✓ Երիտասարդական ինֆորմացիայի և խորհրդատվության մեթոդները թրեյնինգ, Թիֆլիս, դեկտեմբեր 2015.
- ✓ Գերմանիայի Արտաքին գործերի նախարարության կողմից կազմակերպված արդյունավետ կառավարման դպրոցի եռօրյա սեմինար, Գերմանիա
- ✓ "In Progress Calabria" ՀԿ-ի կողմից կազմակերպված երիտարսարդական փոխանակման ծրագիր՝ "B.A.B.E.L " Boosting Ability by Empowering Languages ", Իտալիա

- Ինստիտուտը ծավալած գործունեության հաջորդ **ուղղությունն է** ձևավորել երիտասարդության հարցերով զբաղվող անհատների, խմբերի, կազմակերպությունների հետ համագործակցության **գործուն ցանց**

Ցանցի ձևավորմանն ուղղված 2015թ. Ինստիտուտն իրականացրել է հետևյալ գործողությունները.

Ինստիտուտը մշակել և կայքէջի միջոցով հասանելի է դարձրել մոտ **400 ՀԿ-ի մասին տվյալներ**: Հետազոտական աշխատանքներում Ինստիտուտը ներգրավվում է

տարբեր ՀԿ-ների՝ համագործակցելով նրանց հետ որպես մարզերում խմբային քննարկումներ կազմակերպմանը աջակցող կառույցներ:

Այս տարվա մեր երկու հետազոտությունների ընթացքում մենք համագործակցել ենք մի շարք ՀԿ-ների հետ՝ ստանալով նրանց աջակցությունը հետազոտությունների կազմակերպչական հարցերում:

Free Space

2015թ. մարտ ամսից Ինստիտուտում բացվել է Free Space-ը: Free Space-ն անվճար է, կիրառվում է ոչ կոմերցիոն նպատակներով, հնարավորություն է տալիս երիտասարդներին իրենց աշխատանքային օրը կազմակերպել: Այն նաև հարթակ է երիտասարդական թրեյնինգներ, հանդիպումներ ու քննարկումներ անցկացնելու համար:

2015թ. ընթացքում Free Space-ի շրջանակներում համագործակցել ենք հետևյալ կառույցների հետ՝

«Աղջիկ սկաուտների և գայդերի միավորումը» անցկացրեց խորհրդի նիստը և առաջիկա ծրագրերի քննարկումը:

Մեզ մոտ իրենց հանդիպումն իրականացրեցին նաև «Զարգացում» հասարակական շարժման «Կամավորության հեռանկարները և հնարավորությունները» ծրագրի կամավորները:

Հանդիպումներ են իրականացվել նաև մեթոդաբանական խորհրդատվություն տրամադրելու համար: Մեզ են այցելել «Լռության ձայն» ՀԿ-ի ներկայացուցիչները: Այցի նպատակը նրանց կողմից իրականացվող «Ապրել անկախ և ներառվել համայնքում» ծրագրի շրջանակներում իրականացվելիք հետազոտության վերաբերյալ մեթոդաբանական խորհրդատվության տրամադրումն էր:

Երիտասարդներից ստացված առաջարկությունների հիման վրա կազմակերպել ենք «ՀՀ պայմաններում ձեռնտու բիզնեսի տեսակների, Start-up-երի ընդհանուր բնութագրի և ստեղծման համար անհրաժեշտ վստահելի միջավայրի» վերաբերյալ քննարկում, որը վարում «Տեկտում» ՀԿ նախագահ, տ.գ.թ. Անահիտ Մանասյանը:

«Հայաստանի մանուկներ հիմնադրամը» իրականացրեց ՀՀ տարբեր համայնքների ուսուցիչների վերապատրաստում՝ երիտասարդների հետ աշխատելու համար:

Մարզային համակարգողների ցանց

Երիտասարդական հետազոտողների բազա ստեղծելու և զարգացնելու համար Ինստիտուտը նույնպես ամսին սկսեց հավաքագրել մարզային համակարգողներ յուրաքանչյուր մարզից: Ինստիտուտ դիմում հայտ ներկայացրեց ավելի քան 70 երիտասարդ ՀՀ բոլոր մարզերից: 2016թ. կկատարվի 10 մարզային համակարգողների ընտրությունը, որից հետո նրանք կանցնեն մասնագիտական վերապատրաստումներ և կներգրավվեն մեր հետազոտական աշխատանքներում:

Ինստիտուտը նպատակ ունի նպաստել երիտասարդների մասնակցությանը, ինչպես նաև զարգացնել երիտասարդների կարողությունները կամավորության ինստիտուտի կայացման միջոցով: Երիտասարդական միջոցառումների իրականացման կենտրոնը 2013-ից հավատարմագրվել և միացել է Եվրոպական կամավորական ծառայության (EVS) մեծ ընտանիքին: EVS-ը 18-30 տարեկան երիտասարդներին թույլատրում է անվճար ներգրավվել կամավորական աշխատանքներում եվրոպական բոլոր երկրներում: Ծրագիրը հոգում է կամավորի ճանապարհաձախսը, կեցության, առողջական ապահովագրության և սննդի բոլոր հարցերը, ինչպես նաև ամսեկան գրպանի գումար է հատկացնում: Ծրագիրը նպաստում է համերաշխության, փոխըմբռնման և հանդուրժողականության զարգացմանը երիտասարդների միջև՝ նպատելով հասարակական համախմբվածության ամրապնդմանը և երիտասարդների ակտիվ քաղաքացիությանը Եվրամիությունում: Աշխատելով համայնքի համար լեզվի դասընթացի հնարավորություն, աշխատանքի մասով ոչ ֆորմալ կրթություն ու պրակտիկա ձեռք բերելու լավագույն տարբերակն է: Կամավորական աշխատանքի ավարտին փորձի ուսուցումն ու աշխատանքի հավաստիացումը պաշտոնապես ճանաչվում է Youthpass-ի միջոցով:

EVS ծրագիրը պահանջում է համագործակցություն 3 առանցքային դերակատարների միջև՝ ուղարկող կազմակերպություն, հյուրնկալող կազմակերպություն և կամավոր: Մեր պարագայում Հայաստանից ուղարկող կազմակերպության դերն ունենք նաև մենք, և սպասում ենք ակտիվ կամավորների:

2015թ. իրենց կամավորական ծրագրերն են շարունակել 4 կամավոր Իսպանիայից, Շբեդիայից և Լեհաստանից, 1 կամավոր ուղարկել ենք Լեհաստան:

Ինստիտուտը կարևորում է կամավորության ինստիտուտի զարգացումը Հայաստանում, ինչին ուղղված պարբերաբար մեր գործունեության տարբեր փուլերում ներգրավվում ենք կամավորներ Հայաստանից: Բազմաթիվ կամավորներ ենք ունեցել՝ միջազգային կամավորներին հայերեն սովորեցնելու նպատակով Այբ դպրոցի աշակերտուհիներ Սոնա Բաբայանն ու Նարե Գալտակչյանը կամավորություն են արել իսպանախոս կամավորների համար, ինտերակտիվ մեթոդներով հայերեն սովորեցնել, հայկական ավանդույթները ներկայացրել՝ խաղերի ու այլ մեթոդների կիրառմամբ:

Կատարված բոլոր աշխատանքները լուսաբանվել են Ինստիտուտի՝ www.ystudies.am կայքէջի և ֆեյսբուքյան էջի միջոցով՝ <https://www.facebook.com/Youthstudiesinstitute/?fref=ts> :

Գործունեության արդյունքներ

2015թ. Երիտասարդական ուսումնասիրությունների ինստիտուտի գործունեության **արդյունքներն են՝**

- Միջազգային հետազոտական ծրագրերում ներգրավվում
- Վերապատրաստման մոդուլներ
- Գործընկերների ցանց

Գործընկերներ

Այս տարվա ընթացքում հնարավորություն ենք ունեցել համագործակցել հետևյալ կառույցների հետ՝

- «Գորիսի Կանանց ռեսուրս կենտրոն» ՀԿ
- «Դիլիջանի երիտասարդների համագործակցության կենտրոն» ՀԿ
- «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց շահերի պաշտպանության ազգային դաշինք»
- «Հույսի կամուրջ» ՀԿ
- «Պետական գործիչների երիտասարդական դպրոց» ՀԿ
- Աշտարակի «Առաջընթաց» Երիտասարդական ՀԿ
- Աշտարակի քաղաքացիական երիտասարդական կենտրոն
- Ապարանի «Օրհուս կենտրոն»
- Արարատ երիտասարդաց միություն
- Արթիկի քաղաքապետարան
- Արծվանիկի գյուղապետարան:
- Բյուրականի «Հիմք» բարեգորական բնապահպանական ՀԿ
- Գյումրիի «Կոմպասս» գիտահետազոտական, կրթական և խորհրդատվական կենտրոն ՀԿ
- Գյումրիի «Երիտասարդական նախաձեռնությունների կենտրոն» ՀԿ
- ԳՈՒՄ ՀԿ
- Կապանի քաղաքապետարան
- Հայաստանի երիտասարդական հիմնադրամի Արտաշատի կենտրոն
- Մասիսի Քաղաքապետարան
- Շիրակի թեմի սոցիալ – կրթական կենտրոն
- Սառնաղբյուրի «Համայնքային և երիտասարդական նախաձեռնությունների ակումբ» ՀԿ
- Վայոց Ձորի մարզային զարգացման և համագործակցության կենտրոն
- Վանաձորի «Երիտասարդական ալիք» ՀԿ
- Վերին Արտաշատի գյուղապետարան
- Փանիկի գյուղապետարան
- Քարահունջի միջնակարգ դպրոցի աշակերտական խորհուրդ
- Քուչակի գյուղապետարան: